

[Industri- og samordningsministeren]

met og dermed reducerede deres import fra Danmark. En fælles EU-nedsættelse af moms-satsen på serviceydelser vil således reducere beskæftigelseseffekten. Potentialet for en vis mellemfristet beskæftigelseseffekt i Danmark er dog til stede, da niveauet for momssatsen i Danmark for de fleste varer og serviceydelser generelt er noget højere end i de øvrige EU-lande. Hertil kommer, at visse strukturvirkninger (virkningen på sort arbejde, jf. senere) vil blive realiseret, også i det tilfælde, hvor servicebegunstigelsen sker i mange lande.

3. Usikkerhed ved beregningerne

De ovenstående beregninger er ligesom alle samfundsøkonomiske vurderinger behæftet med usikkerhed. Ved beregninger af mere specielle økonomisk-politiske instrumenter som den analyserede differentiering af momssatserne er usikkerheden endvidere lidt større end ved beregninger af effekterne af mere generelle og velkendte instrumenter som f.eks. ændringer i den generelle momssats. Usikkerhedsmomenterne omfatter bl.a.:

– *Priselasticiteterne*

Effekterne er følsomme over for antagelsen om prisfølsomheden i serviceforbruget. I beregningerne er forudsat, at et prisfald på 1 pct. afstedkommer en stigning i serviceefterspørgslen på 1 pct. Denne sammenhæng bygger på Danmarks Statistiks estimationer til ADAM-modellen. Størrelsesordenen svarer godt til de fleste erfaringer med empiriske estimater af prisfølsomheder. Det kan dog ikke udelukkes, at effekten er større eller mindre. Hvis der f.eks. alternativt var antaget en prisfølsomhed på 1,5 pct. for hvert procentpoint, priserne ændres, ville de kort- og mellemfristede effekter på beskæftigelsen blive forøget med knap 8.000 personer³⁾. Hvis omvendt priselasticiteten kun var 0,5, ville merbeskæftigelsen være 8.000 lavere. Den langsigtede virkning ville i ingen af tilfældene blive nævneværdigt ændret.

– *Mulige yderligere virkninger som følge af nedbringelse af sort arbejde*

De beregnede virkninger, som er præsenteret ovenfor, indeholder muligvis ikke hele

³⁾ Det gælder, uanset om nedsættelsen af momssatsen bliver finansieret eller ej.

betydningen af samspillet mellem den hvide og den sorte del af økonomien.

Reduktionen af priserne på hvid service vil ikke blot ændre prisforholdet mellem varer og service, men også mellem service udført i den hvide og i den sorte del af økonomien. I det omfang forbrug som følge heraf overflyttes fra den sorte til den hvide sektor, vil virkningerne på den registrerede produktion og beskæftigelse blive større, end hvis denne konvertering ikke fandt sted. Det skyldes, at vareforbruget for den enkelte forbruger ikke fortrænges, hvis udvidelsen af serviceforbruget alene sker på bekostning af det sorte serviceforbrug. Der vil blot være tale om, at en omsætning, som allerede foregår, vil blive registreret⁴⁾.

Det er usikkert, om den nævnte effekt som følge af omlægningen fra sort arbejde helt eller delvis kan adderes til den modelbereg-nede virkning omtalt i afsnit 1. Der kan argumenteres for, at effekten af konverteringen af sort arbejde er indeholdt helt eller delvis i modelberegningens priselasticiteter, som er estimeret på baggrund af historiske data.

Mere klart er det, at en konvertering fra gør det selv-arbejde til hvid service er indeholdt i modelberegningen. Hvis gør det selv-aktiviteten nedbringes til fordel for det hvide serviceforbrug, frigives en vis mængde arbejdstid, men den enkeltes budget vil være uændret, forudsat at forbrugskvoten og arbejdsudbudet ikke påvirkes. Det betyder, at en konvertering fra gør det selv-arbejde til hvid service indebærer, at den enkelte for-

⁴⁾ Antallet af beskæftigede i vareproduktionen er skønsmæssigt ca. 5 gange større end det antal personer, der skønnes at være beskæftiget med sort produktion. Som et regneeksempel kan det antages, at hvis den øgede serviceefterspørgsel fortrænger vareproduktion og sort arbejde i et forhold svarende til beskæftigelsen i henholdsvis vareproduktion og sort arbejde, vil 20 pct. af forøgelsen af hvid service ske på bekostning af et fald i den sorte serviceefterspørgsel (»konverteringseffekten« er 20 pct.) svarende til en registreret merbeskæftigelseseffekt på ca. 5.500 personer.

⁵⁾ En væsentlig del af prisreduktionen på service omfatter serviceproduktion som forlystelser, licens og telefon m.v., der ikke konkurrerer meget med sort arbejde. Hvis momsnedsættelsen målrettes mod lettelse på områder inden for privat forbrug af serviceydelser, som særligt konkurrerer med sort arbejde, kan der formentlig opnås et større skift fra sort til hvid beskæftigelse pr. mia. kr. tabt momsprovenu.